

Zanechání kouření a riziko diabetes mellitus 2. typu

Jana Malinovská^{1,2}, Jana Urbanová³, Veronika Vejtasová⁴, Alexandra Romanová¹, Sabina Pálová¹, Syed Taha Naeem¹, Jan Brož¹

¹Interní klinika 2. LF UK a FN Motol, Praha

²Adiktologická poradna, odborné pracoviště Area fausta, Praha

³Interní klinika 3. LF UK a FN KV, Praha

⁴Kardiologická klinika 2. LF UK a FN Motol, Praha

Riziko rozvoje diabetes mellitus 2. typu (DM2) je vyšší u kuřáků cigaret v porovnání s nekuřáky. Po zanechání kouření toto riziko klesá, avšak u bývalých kuřáků je zároveň po zanechání kouření častěji pozorován metabolický syndrom. Nabízí se proto otázka, zda u kuřáků po zanechání kouření nedochází na přechodnou dobu ke zvýšení rizika rozvoje DM2 nad úroveň současných kuřáků. Z dostupných studií zabývajících se touto otázkou není možno vyvodit jednoznačný závěr i s ohledem na to, že většina studií neporovnává primárně bývalé kuřáky se současnými kuřáky, ale s nekuřáky. Výsledky studií spíše ukazují na přechodné zvýšení rizika DM2 po zanechání kouření. Vyšší riziko rozvoje DM2 je zřejmě potencováno přírůstkem váhy, který typicky v prvních letech po zanechání kouření bez intervence nastává. Proto by u pacientů-kuřáků, u kterých předpokládáme vyšší riziko rozvoje DM2, měla být léčba závislosti na tabáku spojena s prevencí rozvoje DM2 (úprava životního stylu, monitorování tělesné hmotnosti a doporučení farmakologické terapie závislosti na tabáku pro snížení rizika nárůstu váhy) a častějšími kontrolami glykemie pro zajištění časně detekce DM2.

Klíčová slova: diabetes mellitus 2. typu, kouření, rizikové faktory, zanechání kouření.

Smoking cessation and risk of type 2 diabetes

Risk of type 2 diabetes mellitus (T2DM) is higher in tobacco smokers compared to non-smokers. The risk declines after smoking cessation. However, ex-smokers are also more prone to the metabolic syndrome. The question thus is, whether ex-smokers could temporarily have a higher risk of T2DM than current smokers. The available studies on this topic are not in agreement in their conclusions, as most of them also primarily do not compare ex-smokers to current smokers, but to non-smokers. However, based on the available studies, it rather seems the risk of T2DM is temporarily higher after smoking cessation. The higher risk of T2DM seems to be enhanced by weight gain that typically occurs first years after smoking cessation without intervention. Therefore, smoking cessation in patients who are in an increased risk of T2DM should be accompanied by T2DM preventative measures (lifestyle modification, weight monitoring and recommendation of pharmacotherapy of tobacco addiction to lower the risk of weight gain) and more frequent checks of blood glucose level to ensure early T2DM detection.

Key words: risk factors, smoking, smoking cessation, type 2 diabetes mellitus.

Úvod

Kouření cigaret je již mnoho let známým rizikovým faktorem diabetes mellitus 2. typu (DM2). Relativní riziko vzniku DM2 u kuřáků bylo 1,44 (95% CI 1,31–1,58) v metaanalýze 25 studií, které dohromady zahrnovaly

více než 1,2 milionů lidí. Velikost rizika rostla ve studiích úměrně dříve stanovené jak dle počtu vykouřených cigaret za den, tak formou krabičkoroků (průměrným počtem denně vykouřených cigaret vynásobený počtem let kouření a vydělený 20, tj. počtem cigaret v krabičce) (1).